

De mondhygiënist in de parodontologie-praktijk

Resultaten van een kleine enquête

Samenvatting. Negen mondhygiënisten werkzaam in een parodontologie-praktijk zijn telefonisch geïnterviewd. Hun werkzaamheden worden beschreven. De initiële behandeling duurt tussen de drie en zeven uur. Ongeveer 25% van de tijd wordt aan voorlichting besteed. De meerderheid van de mondhygiënisten ervaart het behandelen van parodontologie-patiënten als uiterst positief.

HOVIUS M. De mondhygiënist in de parodontologie-praktijk. Resultaten van een kleine enquête. Ned Tijdschr Tandheelkd 1991; 98: 437-8.

M. Hovius, mondhygiënist

Uit de Stichting Opleiding tot Mondhygiënist te Amsterdam.

Trefwoorden: *Parodontologie* – Mondhygiënist

Datum van acceptatie: 7 januari 1991.

Adres: Mw. M. Hovius, Directeur Stichting Opleiding tot Mondhygiënist, Louwesweg 1, 1066 EA Amsterdam.

1 Inleiding

De patiënt die via de huisarts bij de tandarts-parodontoloog komt, wordt eigenlijk altijd na onderzoek doorverwezen naar de mondhygiënist. Men zou verwachten dat patiënten die uit huispraktijken naar mondhygiënisten verwezen zijn, geen initiële behandeling behoeven. Dit is meestal toch het geval, zo blijkt uit een telefonische enquête onder negen in parodontologie-praktijken werkzame mondhygiënisten.

De geïnterviewden werkten of bij tandarts-parodontologen of op de afdeling Parodontologie van het Academisch Centrum Tandheelkunde Amsterdam (ACTA). Hun werkervaring varieerde van een tot 17 jaar. Opgeleid bij de UVA waren drie mondhygiënisten, bij de VU drie, in Nijmegen twee en in Utrecht één.

2 De initiële behandeling

De initiële behandeling, die door de mondhygiënist wordt gegeven, bestaat uit het geven van voorlichting, het maken van plaque- en gingivitis-indices, het maken van een pocketstatus, het verwijderen van tandsteen en het polijsten. Meestal wordt gebruik gemaakt van de röntgenstatus die al door de tandarts of door de tandarts-parodontoloog is vervaardigd.

De initiële behandeling duurt, zo blijkt uit de enquête, in totaal tussen de drie en zeven uur. Indien nodig kan de behandeling uitgebreid worden na overleg met de patiënt en de tandarts-parodontoloog. De eerste zitting duurt meestal één uur. De tijdsduur van de vervolgzittingen varieert van 30 tot 60 minuten. De behandelingen vinden meestal om de een of twee weken plaats.

Ongeveer 25% van de tijd wordt aan voorlichting besteed, welke altijd gefaseerd gegeven wordt. De aanbevolen hulpmiddelen ter reiniging van de interproximale ruimten zijn meestal ragers, gevolgd door tandenstokers, single tufted borsteltjes en

gaasjes. Tandzijde wordt niet aangeraden, katoenen veters wel. Gebruikt de patiënt al tandzijde dan wordt het gebruik hiervan gecontroleerd en additionele hulpmiddelen aangeraden.

2.1 Instrumentatie

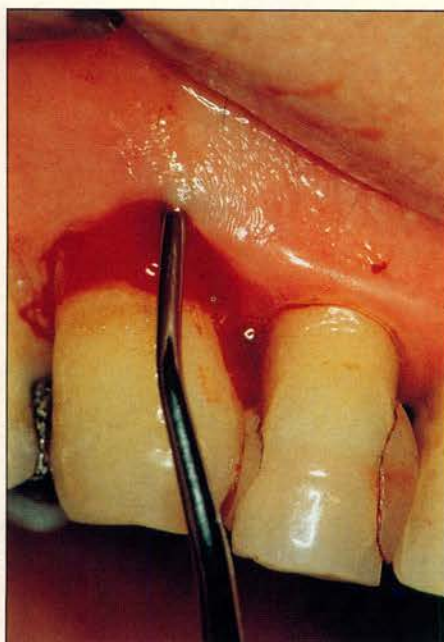
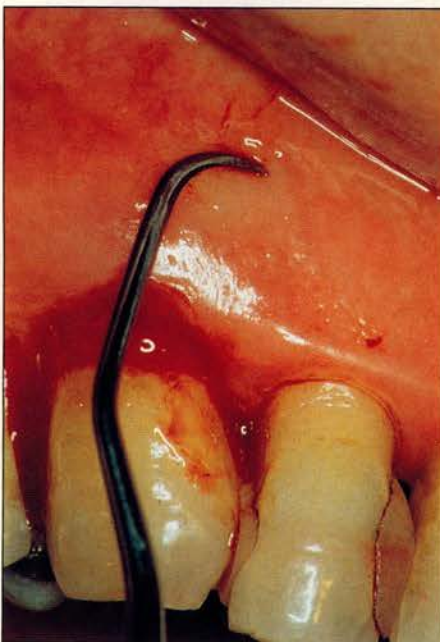
Van alle instrumenten worden de curettes het meest gehanteerd (afb. 1). Ultrasonie apparatuur om tandsteen te verwijderen wordt zelden gebruikt.

Het instrumenteren vinden de mondhygiënist niet moeilijk. Wel zijn sommige gebieden ingewikkelder om plaque- en tandsteen te verwijderen dan andere. Vooral furcaties kunnen nog wel eens problemen geven. Krijgt de mondhygiënist dit gebied niet schoon, dan wordt met de tandarts-parodontoloog overleg gepleegd, opdat tijdens een eventuele operatie dit gebied extra aandacht krijgt. Soms kan het tandsteen

zo hard zijn, dat een uur hard werken weinig resultaat oplevert. Lastig zijn ook de diepe tandsteenpockets. Op de vraag: 'Hoe weet je of daar alle plaque inderdaad weg is?' was het antwoord meestal: 'Dat weet ik niet echt, maar door overlappend en precies te instrumenteren en zorgvuldig alle ontstoken pocketbekleding weg te halen, probeer ik dit te bereiken'.

2.2 Gevoelige tandhalzen en subgingivale scalen

Gevoelige tandhalzen kunnen het uitvoeren van de initiële behandeling bemoeilijken. Ervaren wordt dat angst hierin een rol kan spelen. De aan de mondhygiënist gevende patiënt heeft minder last van gevoelige tandhalzen dan de patiënt die voor het eerst komt. Fluoride-applicaties, fluoride-lakken en voor dit doel ontwikkelde tandpasta's bewijzen goede diensten. Deson-

Afb. 1. De curette wordt tot de bodem van de pocket ingebracht; deze kan zeer diep zijn. (Met dank aan J. P. Rodenburg.)

danks kunnen tandhalzen zo gevoelig zijn dat verdoven noodzakelijk is. Dit geldt ook voor diep subgingivaal scalen, dat heel pijnlijk kan zijn.

Bijna alle geïnterviewde mondhygiënisten betreuren het dat, door de wettelijke regelgeving, het geven van lokale anesthesie aan de patiënt door hen niet mogelijk is.

3 Vervolgbehandelingen

Na de initiële behandeling duurt het meestal drie maanden voordat de patiënt weer in de praktijk komt. Wie de patiënt dan ziet, de tandarts-parodontoloog of de mondhygiënist, verschilt per praktijk. Wel wordt er op dat moment weer een nieuwe pocketstatus gemaakt ter evaluatie van de initiële behandeling en wordt, indien nodig, weer instructie gegeven.

Afhankelijk van het behandelplan van de tandarts-parodontoloog blijft de patiënt om de drie maanden terugkomen bij de mondhygiënist of wordt de patiënt geopereerd. Bij elke terugkomst wordt de parodontale situatie in de mond geëvalueerd. Gaat alles naar wens, dan wordt de tijd tussen de afspraken steeds langer en gaat de patiënt vervolgens, ook voor zijn mondhygiëne, terug naar de huispraktijk. Afhankelijk van de afspraak tussen de tandarts en de tandarts-parodontoloog blijft de patiënt wel of niet bij de mondhygiënist van de tandarts-parodontoloog onder behandeling. Het loslaten van de patiënt bij terugverwijzing naar de huispraktijk vinden de mondhygiënist over het algemeen niet moeilijk.

4 Nazorg

Onder nazorg wordt verstaan de zorg die

aan een patiënt gegeven wordt na operatie. Meestal wordt de patiënt een week na operatie teruggezien. Vaak is het de mondhygiënist die het wondverband en de hechtingen verwijdert. De patiënt krijgt op dat moment uitgebreide instructie om de grotere interproximale ruimten goed schoon te houden. Vervolgens komt de patiënt na twee of drie weken weer terug om te zien hoe het gaat met die reiniging.

De patiënt blijft bij de mondhygiënist terugkomen totdat de tandarts-parodontoloog en zij denken dat de patiënt goed in staat is zijn eigen mondhygiëne op een hoog peil te houden. Vaak blijkt nu dat de patiënt onder controle wil blijven bij de mondhygiënist. Er treedt dan naarmate de mondhygiënist langer in een praktijk werkt, een verschuiving op in haar werk. Zij assisteert niet of nauwelijks meer bij operaties, maar behandelt hoe langer hoe meer controlepatiënten.

5 Slot

De geïnterviewde mondhygiënist zijn,

ongeacht het jaar van afstuderen en hun opleidingsinstituut, tevreden over hun eigen opleiding. Men vindt dat men veel over preventie en parodontologie heeft geleerd en het instrumenteren goed beheerst. Een klacht is wel dat zij tijdens de opleiding te weinig patiënten met diepe pockets hebben behandeld. Met name over de aanpak van zo'n patiënt had men graag meer instructie willen hebben.

Mondhygiënist die ò in de algemene praktijk èn in de parodontale praktijk werken, vinden het behandelen van parodontale patiënten, zowel lichamelijk, als mentaal het zwaarst. Het blijven motiveren van de patiënt bij wie de behandeling niet aanslaat, en die het moede hoofd laat zakken, is heel inspannend. Aan de andere kant kweekt het samen naar een doel streven een band die als waardevol ervaren wordt. De goede en vaak spectaculaire resultaten van de initiële behandeling geven veel voldoening en bevrediging in het werk. De meerderheid van de mondhygiënist ervaart het meer gespecialiseerde werk inderdaad als uiterst positief.

Summary

THE DENTAL HYGIENIST IN THE PERIODONTAL PRACTICE

Key words: Peridontics – Dental hygienist

Nine dental hygienists working in a periodontal practice were interviewed. Their work is discussed. The initial therapy entails patient instruction, indices, supra- and subgingival debridement and polishing of the teeth. The duration of the initial therapy is between three and seven hours. About 25% of the time is spend on patient education. Most dental hygienists working in a periodontal practice experience high job satisfaction.